

BAJA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Palánka, Fő-utca 281. szám.
 Megjelenik minden vasárnap reggel.
 Egyes szám ára 4 fillér.

Felelős szerkesztő:
Csernicsek Imre
 Szerkeszti: Rothschild Zsigmond

Előfizetési ár:
 Egész évre . . . . . 6— K
 Fél évre . . . . . 3— K
 Amerikába egész évre . . . . . 8— K
 Nyilvánt. sora 30 fillér.

Iparosok nevelése.

Csak az újabb időben fordítottak nagyobb gondot iparosaink kiképzésére. Ennek javára kell betudnunk, hogy a magyar ipar az utóbbi években nagyobb lendületet vett. De még mindig tapasztaljuk, hogy még mindig szorít bennünket az importált ipartermékek sokasága s sok tekintetben indokolatlan az iparosok feljajdulása, ha mégis a külföldi portékát vesszük és nem a hazait. Miért? Azért, mert nem egy iparcikk van, melyet hazai iparosaink nem tudnak előállítani, vagy ha tudják, az messze mögötte marad a külföldinek.

S hogy az ezen a téren mutatkozó hiányokon segítségünk országszerte megindult a mozgalom iparkiallitásokat rendezni. Az utóbbi időben több helyen is rendeztek ilyeneket.

Ha ezen országos mozgalmakat és törekvéseket bíráljuk, úgy tűnnek azok elő, mint egy nagy nagy épület emeleteinek szüntelen és megfeszített erővel való tatarozása. Folyton javítjuk, foltozzuk az emeleteket, nagy és elismerésre méltó igyekezettel azon vagyunk, hogy nagy épületeink emeletei legyenek szépek, csinosak, tartósak, versenyképesek.

És minden igyekezetünk dacára folyton azt vesszük, észre, hogy nem

birjuk a külföldet teljes mértékben elérni, nem bírunk a nyugat művelt iparállomokkal lépést tartani, még kevésbé azokat tulszárnyalni. Hát hol van a hiba? Mitevők legyünk? A hiba ott van, hogy rozoga alapra építünk. Iparéletünk fundamentuma inog. Ezt kell elsősorban megerősíteni. S merjük állítani, hogy amíg ezen nem segítünk, a mostanában forszírozott iparkiallitásokkal sem fogunk célt érni.

Melyek hát iparéletünk fundamentumai? Feleletünk egy szó: iparostanoncaink. Ezeket kell nevelni. Jobban mondva ezekből kell nevelni olyan iparosnemzedéket, mely a műveltség összes attribútumaival lépjen ki az életbe, mi mai iparosainknál hiányozik. Százával vannak azon iparosaink, kikben megvan a szorgalom és igyekezet, de alacsony műveltségük-nél fogva nem bírnak érvényesülni. A száz közül csak egy példát.

Allitóltag híres a szegedi halbicska. Hát híresnek híres, de meddig terjed a hire? Ne kutassuk. Messze állunk mi még Scheffieldtől és Szolingentől. Alljunk szóba a magyar késmesterrel és váltsunk szót egy angol iparostársával és nyomban látni fogjuk a nagy különbséget. Az angol tanult, művelt világlátott, nagy összeköttetésekkel

biró iparos, ami alapképzettségének tulajdonítható. A mieink látókőre pedig az iparostársulatokon túl nem terjed.

Iparosainkat tehát művelnünk kell előbb. Enélkül nem érünk célt, még ha százával rendezzük is az iparkiallitásokat. Önálló felfogásra és kompozitóra a tanulatlan elme nem képes soha. Évek hosszú során át sürgették az 1884. évi XVIII. t. c.-nek revízióját és lassan már kezd derengeni a láthatáron.

A törvény népoktatási részétől függen sok, mert hiszen közel 100,000 tanonc van az országban. A törvény revíziójával véget kell vetni annak az abszurd állapotnak, mely ma uralkodik, mert hiszen ma segédde avatható az analfabéta tanonc is. Ilyen legyen hivatott arra, hogy mint mester megállja a helyét? Soha!

Van pedig belőlük elég sok. És ez a főbaja a mi iparunknak. Nem lehet célunk e helyütt a iparos nevelés vezérelveit előadni, csak arra kívántunk rámutatni, hogy iparunk felvirágoztatását nem fogjuk elérni mindaddig, míg népünk lelkeben meg nem gyökeredzik az a meggyőződés, hogy egy iparosnak, aki ma boldogulni akar, többet kell tudnia az írás-olvasásnál.

A szem ápolása.

Ha megdönthetetlen igazság, hogy a háziasszony tartozik férje és gyermekei testi fentartásáról gondoskodni, úgy az a következtetés is igaz és helyes, hogy a háziasszonynak arra is kell ügyelnie, hogy kedves övéi mindazon általános egészségi szabályokat megtartsák, melyek valamely baj keletkezését megakadályozni képesek. Mindenek előtt szükséges, hogy a gondos háziasszony és anya úgy saját magának, mint a gondjaira bízottaknak lelkébe csepegtesse azt a 8 parancsolatot, melyek a szemek ápolására vonatkoznak s a következők:

1. Minden munkánál, de főleg olvasás és írásnál, valamint a női kézimunkáknál stb. gondosan ügyelj arra, elégséges világosság legyen s hogy az, ha csak lehetséges, balról és felülről érje a munkát.

2. Lehetőleg óvakodjál, hogy a napvilága, valamint a lámpa stb. világa közvetlenül a szembe essék, vagy hogy ennek visszfénye a szemet vakítsa.

3. A mesterséges világosságnak nem szabad lobogni, nem szabad egyenlőtlenek, állhatatlannak lennie: a láng látását ernyővel kell a szemtől távol tartani. Tejuvegtől készült ernyők a legjobbak, holott halvány üvegü ernyők, főleg ha sávok és alakok vannak beleciszolva, nagyon veszélyesek és kártékonyak

a szemre. Hasonlóképen kerülni kell az olyan ernyőket melyek, a világosságot épen nem engedik át mint pd. a zöld papír-ernyők, mert a szemet a fény és homály folytonos váltakozására kényszerítik.

4. Különösen ügyelj, nehogy a szem tulközöl tartassék a munkára, mint az az írásnál és női kézimunkánál gyakran előfordul. Különben többnyire csak megszokás és rövidlátást eredményez.

5. Ugynevezett kétes világnál soha sem szabad olvasni, írni vagy finom kézimunkát végezni, mert ez által a szem látóereje túlságosan megfeszítettetik.

6. Ha a szem munka közben megfájdul vagy könnyezik, vagy ha olvasás és íráskor a betűk összefolyának, úgy a munkától el egy darabig a távolba, ha lehet a zöldre kell nézni a csak rövid pihenés után tanácsos a munkát tolytatni, de ismétlés esetén teljesen abban kell azt hagyni.

7. Agyban vagy pamlagon fekvé járás közben vagy vonaton s kocsin való utazás közben nem szabad olvasni, mert az a rossz szokás ép annyira árt a szemnek, mint a lobogó világosság.

8. Súlyos betegség után a szemet gondosan kell kimélni.

Hírek.

Halálozás. Argalás Lajos palánkai polgártársunk felesége é hó 20-án hosszas szenvedés után meghalt. Temetése é hó 22-én volt a közönség nagy részvéte mellett. — Argalás Samu bozovici főszolgabíró édes anyját gyászolja az elhunytban. — Nyugodjék békében!

A bácstóvárosi választókerületben 17-én megtartott képviselőválasztáson főtisztelendő Evetovics János bácsi plébános lett megválasztva munkapárti programmal dr. Hadzsi Koszta egyesült ellenzékivel szemben.

Dunaújnepély. A palánkai általános munkás egylet által rendezett Dunaújnepély — dacára a rossz időjárásnak — elég sikerültek mondható. A bevétel meghaladja a 400 koronát.

Kártyaosztó gép. Egy ismert fumei kártyajátékos olyan gépet talált föl, amely maga keveri a kártyát és ki is osztja. Találmányát már szabadalmaztatta is s most részvénytársaságot akar alapítani a gép gyártására. — A kártyások valószínűleg örülni fognak a találmánynak, mert ha a gép beválik, megszabadulnak az unalmas kártyakeveréstől.

Az ada—topolyai vicinális. Az ada—topolyai vicinális előmunkálatai Bíró József mérnök tervei szerint elkészültek. A körülbelül 45 kilométer hosszú vonal kiépítését különösen az ujverbázi és cservenkai cukorgyár támogatják úgy, hogy a vonal rövid időn belül el is készül.

Gyanus eset. Riasztó hírként terjedt el kedden, hogy egy kolera gyanus megbetegedés történt Óbecsén.

Guti János munkás lett hirtelen rosszul és oly gyanus körülmények között, hogy a hatóság a beteg házat és környezetét felügyelet alá helyezte és a kellő óvintézkedéseket megtette. A beteg azonban csakhamar jobban lett és így minden aggodalom megszűnt.

Kivándorlásra biztatás. Maczko István és Janák Márton a gr. Chotek-féle U-major cselédei é hó elején az összes cselédséget az amerikai kivándorlásra buzdították s többekkel meg is állapodtak, hogy őket Amerikába kivezetik s ott részükre napi 10 K-ás keresetet biztosítanak. A képtelen ígéretésnek többen felültek s mintegy 20 cseléd, kik közül már több 15—20 éve szolgál az uradalomnál, felmondta a szolgálatot. A határrendőrség Maczkót 25 napi elzárásra és 200 K pénzbüntetésre, Janák Mártont pedig 20 napi elzárásra és 200 K pénzbüntetésre ítélte.

Uj rendelet. A m. kir. belügyminister értesítette a határrendőrkapitányságot, hogy a horvát bán utján utasította a pétervárad elöljáróságát, hogy az ottani vasuti állomásoknál a kivándorlást ellenőrizték és az ottani vasuti állomásoknál a kivándorlást ellenőrizték és az elfogott jogosulatlan kivándorlókat az ujvidéki határrendőrkapitányságnak adják át.

Jegyzői értekezlet. A csajkás községek rétkezelő bizottságának felosztása ügyében szükséges községi egyetemes állásfoglalás megbeszélése végett a 14 csajkás község jegyzői közös értekezletre gyűltek össze Títeleen, amelyen részt vett dr. Széchenyi Tamás zsablyai és Szemző János titeli főszolgabírák mint elnökök. — Nevezetesen vannak a felosztásnak

feltételei, melyeket minden egyes községnek el kell fogadnia.

A kopaszok. Egyik kis város pénztintézeténél nemrég közgyűlés volt. A részvényesek már a helyeiken ültek, amikor belépett a néhány tagból álló felügyelőbizottság.

— Nézze — sugja egyik részvényes a másikhoz — milyen véletlen. Csupa kopasz ember.

— Persze — feleli a másik — azért felügyelőbizottság.

— Hogyan?

— Csakis kopasz embereket választottak meg, nehogy elárulják a valódi mérleget . . .

— Nem értem.

— Nos azzal, hogy az égnek áll a hajuk.

Szücs Ervin kiszabadult. Néhány hónappal ezelőtt a szabadkai Közgazdasági Bank följelentésére Budapesten letartóztatták Szücs Ervin zombori mérnököt, aki körülbelül 58 ezer korona értékű hamis váltókat helyezett el. A szabadkai törvényszék másfél évi börtönre ítélte, de most, miután Szücs már büntetésének kétharmad részét elszenvevte, a fogházfelügyelő-bizottság ajánlatára az igazságügyminiszter úgy intézkedett, hogy aug. 5-én Szücsöt helyezték szabadlábra. A fogházfelügyelő aug. 5-én reggel tudatta Szüccsel, hogy szabad, aki azonnal el is hagyta a börtönt.

A finom hely. A börtönbe nemrég került be egy rablás miatt elítélt cigány.

Ő tisztogatja az emeleti folyosókat, amit az ő felügyelete nélkül is nagyon lelkiismeretesen végez el.

Nemrégén Müller, a börtön igazgatója ép akkor ért a folyosóra, amikor a cigány nagy buzgalommal

ORIENT

ásványvizet igyunk!

mosta fel a padlót. Az igazgató egy ideig elnézte a dolgozó rabot. Egyszerre csak észreveszi, hogy a cigány nagyot köp a már felmosott folyosóra.

Szigorú hangon szólítja meg:

— Hallja! Nem tudja, hogy nem szabad a földre köpni.

A cigány ijedten fordul hátra, meglátja az igazgatót, lekapja sapkáját és illetudóan feleli:

— Kérem, nagyságos igazgató ur, honnan tudjam én ezt? Nem voltam én még ilyen finom helyen.

Elfogyott Zenta pénze. Zentán, a politizáló városban napok óta nincsen pénz a város kasszájában. Ha rossznyelvűek akarnának lenni, azt is mondhatnók, hogy Zenta elpolitizálta a pénzt, ami végre is nem volna csoda. Megjelennek a pénztárnál szegény munkásemberek, városi örök, csekély 660 korona kikapnivalójuk volna, a tanács ki is utalta a járandóságukat, de a pénztár nem fizet nekik, mert pénz — nincs. A munkások kénytelenek ügyvédhez fordulni és csekély, becsületesen megszolgált követelésükért a várost beperelni.

Gazdakongresszus Szegeden. Szept. 22. és 23-án bor-szőlő és gyümölcskiállításal egyidejűleg gazdakongresszust is tartanak. A kiállításra, valamint a kongresszusra kedvezményes jeggyel lehet utazni, s arra már most lehet jelentkezni a Szegedi Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál.

A magyar földhitelintézet évről-évre 21 jutalomdíjat oszt ki a gyümölcsstatenyésztés és terjesztés körül érdemeket szerzett tanítók és faiskola kezelők között. A f. évben a jutalmakat odaitélő bizottság csak 19 díjat talált kioszthatónak és a között kimutatásból sajnálattal konstatáljuk, hogy a megjutalmazott tanítók között egyetlenegy bácskai sincsen.

A bucsuztató. Egy derék vidéki gazdaember elhalálzott. Jóravaló ember volt aki szerette a családját, az ismerőseit, jószágait és barátait. Őt is szerette, becsülte az egész környékbeli társadalom. Hát tisztességgel eltemették. Eljötték a gazdák és ismerősök. A pap is elmondta már imáját könyvek is voltak már jócskán az asszony-nép szemében és épen leakarták eresztetni a koporsót, midőn előállt egy javakorban levő parasztember, régi ismerőse és híve az elhunytak és beszédbe kezdett:

— Nem születtem papnak, se fiskálisnak hát nem is tudok szónoklissal lenni, de bizony azért csak mégis megmondom, ami a szívemet nyomja. Bucsuzni akarok tőled Józsi bátyám. És csak azt mondom: becsületes ember voltál idáig. De most jól mondja a tisztelendő ur, elszóllított az Ur. Hát Isten ve'ed. Távozz egészséggben.

AZ ÉN ÖREG

tapasztalatom arra tanít, hogy bőrpolcsnál csak a v e s s z ó p a r i p a l i l o m s z a p p a n t Bergmann & Co. használjam. Darabja 80 fillér mindenütt kapható.

Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság menetrendje

Vukovár-Ujvidék között

Közlekedik naponta péntek kivételével.

Lefelé:	Felfelé:
nd. 4:00	reg. Vukovár, vasút érk. 6:50 este
> 4:10	> Vukovár, város > 6:35 >
> 4:50	> Bácsujlak * > 5:35 délut
> 5:05	> Opatovác * > 5:10 >
> 5:30	> Dunabekény > 4:30 >
> 5:55	> Sareregrád > 3:55 >
> 6:25	> Illok > 3:20 >
> 6:35	> Palánka > 3:05 >
> 7:20	> Susek-Koruska > 1:55 >
> 7:30	> Bánostor > 1:40 >
> 7:45	> Cserevic > 1:25 >
> 8:00	> Ófutak > 1:10 >
> 8:10	> Beocsin > 1:00 >
> 8:45	> Ujvidék > 12:10 >

* Ladik-állomás.

Házeladás.

A Duna-utcában levő Marjanovich-féle ház eladó.

Tudakozódhatni Marjanovich Elemér úrnál, Palánkán, Templom-utca 14. szám

Ne lém... Ez a valódi
Jacobi antinicotin
szivarka-szervíz!

50K hetikereset

vagy 50—60% proviziót

kap mindenki, aki az én képviselőmet a világhírű Aluminium-táblakban, evőeszközökben, képrámákban, szivar és cigarette dobozokban átveszi, mint mellékfoglalkozás is. Szaki meret nem szükséges. A fenti tárgyak eladása nach hasznót hoz mindenkinek városban és falun.

Rudolf Klickner, Erbach, Westerwald.

Levelezés német.

Értesítés. Mindenféle diszes ruggyanta-(gummi-) bélyegzőt festékezőpárnával számológépet iparosok, kereskedők, ügyvédek pénzintézetek egyletek, hivatalok, községek részére legolcsóbban készít az Első Czeplédi Ruggyantabélyegzőgyár Czepléden — 10 koronán felüli rendelésnél a rendelő 100 darab pergamentnévjegyet kap, tetszés szerinti betűvel. — Ugyancsak különféle reklámtárgy kapható. Utazók és helyi képviselők magas jutalék mellett felvételnek Tessék árjegyzéket kérni.

Apolló

Színház

Palánka

ma szombaton és hol-

nap vasárnap

rendkívül

érdekes

műsor!

